

Издази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За ВОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франка, на по године 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом уплатом на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму на петита, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе неће и на дуже пријеме попушта се.

Са никшићке свечаности.

Никшићке свечаности прохујале су, уздрмавши с крај на крај Црну Гору електрицитетом најачег одушевљења, таласи којег се за дуго неће стишати. Саучесници тих свечаности не могу да нам те дане у првом часу по танко опшину. Опшн је глас да такве народне свечаности још није било у Црној Гори.

Ми још нијесмо примили извјештај од нашег дописника из Никшића, што потпуно у таквијем приликама разумијемо и оправдавамо. И с тога нека се наши читаоци у овом броју задовоље највећим главнијем моментима тога значајнога догађаја.

На дан рођења Њ. С. Млађаног Војводе Захумскога, Књажевца Петра, послје свечане службе Божије и честитања у књажевском Двору, једно изасланство града Никшића предало је Свјетлом, млађаном Славањенику сабљу, скомшину у Никшићу од драгоцјеног чешика и оковану суким златом — све дјело руку приједницјех Никшићана. Са сабљом су Цеговој Свјетлости предали ијесему из раздраганог пјесничког срца наше дичне старине, г. прота Јована Сундечића, коју ћемо доијети у извјештају у идућем броју.

У славу овог радносног дана Никшићани су приуговорили објед својим гостима, на челу којих је био цео Височанствени Двор. За трпезом, која је била приуговорена под сјеницама на отвореном пољу, сјело је преко триста одабранијех гости, не само из цијеле никшићке нахије, него из цијеле Црне Горе.

При том обједу дигао се Њ. В. Књаз Никола и овом запосном цјесмом поздравно Никшићу:

Од давнина, од старина,
Незабоштва од земана,
Још од српске населбине,
Трзања јој и злих дана —

Град Оногонт, на гласу је
Гостопримством својим био:
Вољнога је дочекива
А невољног паранно.

Здрав бијели Оногонт!
Нек' т' врлина ова траје
С обилношћу, срдачношћу
У најдаље парантаје.

Мишница те Црногорска
Источномо оте змају,
Да си срећниј, — бриге моје
Очнски те окружају.

На развале старог града
Варош нову основах ти,
Да ти у пој трговина
И богатство и рад цвати.

Самовољу, ћеф, отмицу,
Замјених ти са правницом;
А свезах те колеским путем
С морем, с благом, с Подгорицом.

И храм ћу ти сазидати,
Пољепнаћу ова поља —
Само срећу Боже дај нам,
Будућност те чека боља...

Здрав помлађен Оногонт!
Здрав крајине моје крило!
У тебе се свако добро
И поштење чисто вило.

Дух јунаштва, Гениј рада
Красили ти дивно лице;
Сјеверног ми краја стражко,
Здрав Никшићу перјанице!

ИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“

СВЕТОСЕРЂЕВСКА ЛАВРА. 1)

Три су славне лавре, што руски народ побожним страхомштује: Кијевска, Светосерђјевска, и Св. Александра Невског у Петрограду. То су света мјеста православног свијета: к њима врве на стотине хиљада хаџија из најудаљенијех крајева царевине. Над њима лебди благо вољење Божије и срце православно руско потрепа се на саму мисао о којој лаври.

Серђјевска лавра — која се зове још Тројичка лавра, — подиже се између Ростова и Москве, једно шездесет километара од овога пошљедњег града. Ту се око половине четрнаестог вијека ширила неизмјерна шума још петакута. На сред те шуме, на једном брежуљку, калуђер Срђ, син једног оног племца из Ростова, подиже својим рукама црквицу посвећену Св. Тројици. Строгост монашког живота и његове духовне врлине привукоше око њега многобројно браство и манастир се у мало времена тако прослави, да су се велики књажевни московски обраћали о. Срђу за савјет и духовну помоћ, а московски митрополит Алексеје прогласи га најдостојнијем својим намљединком.

1) Овијех дана сва Русија славља је несто годишњицу од дана упокојења Св. Срђа, Радонешкога Чудотворца. Тимем поводом доносило у преводу ово оглашење из књиге о Русији г. Модрића, о којој је већ била ријеч у нашем листу. По овом оглашењу читаоци ће наћи моћи себи непосредно појам створити о цијелом дјелу.

О. Срђ је умро 1392 као угодник Божији. О њему се прича, да се је у утроби матерној за пријеме једне бојке службе у три пута огласио и да као одојче није сисао матерно млијeko у посне дане. А када, неколико година после његове смрти његов намљединик Никол пађе цијело тијело св. Срђа непод развалина манастирских, који бијаху Татари разорили, учне глас по свој Русији о томе чудству. Тада манастир би обновиен, љени и величанство нији од првога. Око половине шестнаестог вијека окружани су га тврди зидови, а Иван Грозни ту огради двије цркве, ћелија калуђерских и двор књажевски, гдје се је сам кадикад повлачио, да се одаде монашком животу побожном. Тада су већ многобројни поклонци из све Русије долазили, да целивају свете моћи Св. Срђа. Иван Грозни и његови намљединци обдарили су манастир богатством и привилегијама. Разни други манастири мушки и женски зависили су од Срђевске лавре, која је имала толико простора земље, да је на њој живјело 120,000 мушких и женова, те је могла давати по 20,000 војника наодржанјех великом књазу московском. Г. 1608 манастир се сам бранио и обранио од пољачке војске, која га је објејдала годину и по. Када су онда Минин и Пожарски подизали народ руски, да ослободи отаџбину од пољачке пољаве, калуђери Срђевске лавре трчали су у накрет по земљи, окулајући војнике и родољубе у свети рат.

Ове политичке и патриотске успомене повећане религиозну славу манастира. Г. 1618 пољачки књаз Владислав узлауд је

покушавао, да га паране; манастир одоље у обрани и одби опет непријатеља. Кашиње у доба буне стријелца — врсте московских преторијаца — у манастиру су живјела два младо цара, Иван и Петар. Овај потоњи кашиње постаде Петар Велики. Богатство и моћ манастирска догле је била стигла, да му је Екатерина II, с тога забригута, одузела земље на којима државно. Ипак онда до данас манастир није ништа тијем изгубио у значају своме у право славноме свијету. Цар руски, ништо се у Москви окрени, ваља да посјети срђевску лавру; а митрополит московски, један од трију првосвештеника руске цркве ту проводи дане посвећене покаяњу и пошту. У ријетко ће који Рус проћи из Срђевског Посада, а да се не заустави коју уру у лаври; а иностранци путници, који не би посјетили свето-срђевску лавру, показало би се немаран према најзанимљивијема, најпјесничкијема, најсјајнијема појавама православља.

Пришло сам у Посад у вечер. Жељезничка станица је удаљена од вароши и од манастира једно четврт сата. Мноштво једнопрекнијех, двопрекнијех и тропрекнијех кола стоји на расположење путника за мало кашиња. Сједох у једну тројку, потрешена срца као да сам се нашло у Јерусалиму. Одма сам тражно да видим позлаћене кубе лавре на осветљеном брежуљку, око кога се је у долини мало по мало учинила велика варош, која броји 30000 становника, и има да захвали искључиво наврарају хаџија, што тако цвјета. Када се тројка зауставила пред бољом и повијом од двије гостионице, што

манастир држи по свој рачун, одма сам заштао послужитеља: „Гдје је Лавра?“ — „Ту је, одговори ми; видјешете је с прозора.“ И абилла на бријешку мјесечина обасјаване цркву до цркве, позлаћене кубе, звонике, зграде, окружене бијелијем лавовима и тврдијем кулама. Дијелила ме само једна пјана од те гаробле појаве. И ту сам остао инотизиран, посматрајући свето мјесто, циљ и жижу жељу толикијех хаџија.

Обриух се по соби, коју ми опредјелише. Гостионица их има једно шездесет, већу рећи сјајнијех, али преко мјере чистих, по један до три рубља на дан, са рубљем и два самовара на дан. Ја сам за моју плаћао рубља и по, и био сам задовољан. Као у калуђерској гостионици — рекох — није лине... На једном зиду бијаше објави путницима: „Пут од Москве у Јерусалим и патраг рубља 46.50; треба се обратити тајништву манастирском“. А по ходицима, куда сам срно више моваха, видео сам позоринијех објава и распореда божаственијех служба, као: јутрења у тој цркви... литургија у тој и тој... вечерња у катедралној и тако даље. Неодољиво нас обузимале мало религиозног мистицизма и заносе нас најнајвиња уображења прве младости у оном простору, у ком све дине сагласјем и вјером, а душа тражи срећна и далека осјећања.

Изашао сам из гостионице без пратиоца. Мноштво кочијања, окупивши се око мене, нуде ме, да ме шљеди да одведу у Ретеманију и Витанију, два чудновата мјеста, што зависе од манастира, не далеко од Посада, у великој шуми. Ваља

ЦЕТИЊЕ, 2 октобра.

Престолни говор, којим је Тесар Франц Јосиф одговорио на поздраве обављају председника делегација у будимском двору, дине мирољубљем већјем од прошлених година, као што се то већ могло видјети и из нашег брзојавног извјешћа у пошљедњем броју. Тесар је рекао о међународним односима шледеће: „Спољашњи положај није се од задњег делегационог засједања битно промијенио; наши су односи према свима силама остали сасвим пријатељски, а поуздана заједница са савезнијем државама свеђер дјелује благотворно на уздржавање мира“. Ови изрази о односима „сасвим“ пријатељским са „свима“ државама, истина, чули су се и прошле године из уста Тесаровијех истом свечаном пријатом; али је прошле године провиривала нека сумња из Тесаровог признања, да се „нијесу уклониле опасности“ политичког положаја, о којима опасностима ове године нема спомена у његовом говору. То је све, што чини овогодишњи престолни говор Монарха аустро-угарског мирољубивијем од пређашњијех сличнијех говора.

У сагласју се Тесаровијем говором био је и говор грофа Калинокија о спољашњој политици аустро-угарској у одбору аустријске делегације за спољашње послове, и то ушљед оштре бесједе младоческог делегата Ајма, који је подвргао критици спољашњу политику аустро-угарску на начин, како се још није чуло у делегацијама. Према онтришн говору младоческога делегата гроф Калиноки је био врло мек. У одбору тројнога савеза аустро-угарски министар иностранијех дјела рекао је, да је уговор савеза са Њемачком сасвим отворен и поштед, да циља само на одбрану, и да нема никаквијех тајнијех клаузула. Тако исто, рекао је министар, да уговор с Италијом има значај дефанзивни. Што се тиче Русије, министар је одбио тврђу Ајмову, као да поведени трговачки преговори између Берлина и Петрограда недовољно утицају на односе између Беча и Петрограда, те је констатирао, да су важни односи између дворова обију царевина вазда били и јесу одлични, а односи између владе да су пријатељски и нормални. С истијем поуздањем гроф Калиноки је говорио о промени у Инглеској. Признавши да је била то важна промјена, он је одма наставно доказивањем, како се потијеш година, успркос промјена кабинета, развио благотворан континуитет у извањској инглеској политици, на е тога, пошто је у Инглеској читаво

да признам: ова два имена чудно су звучила у мојим ушима, будући ми успомене скоро успаване у мојој памети. „Сјутра ћемо ви дјети; оставите ме сада с миром“ — бранио сам се. Ослободивши се од кочијаша, пођох даље по вароши. Највише је гостиница, пивница, теза за хиљаде хаџија, сваког стаљежа, од књаза до спромашног тежака. Онијема, што нијесу у стању, да узму собу или постоје у плату, манастир даје у особенијем бесцелатнијем просторијама. Сва трговина, индустрија и економски покрет вароши зависе од богомољаца и странаца. Пошто већина њих пости док ту стоји, врло је знатна у Посаду трговина сочивом и рибом.

Приближих се к једнијем од врата, на манастиру. Јесам ли морао уљести?... И што да видим у оно касно доба?... Ипак сам уљестио, силом уживања новијех потреба. Кад сам био пред једном великом црквом с пет великијех кубета, зауставио сам се за час, погледавши у наоколо. Владаше гробни мир: ал у манастир живи ипак преко хиљаде особа... Около многобројнијех цркава, затворенијех у оно доба, гробље је по ком много породица, уз циплату неке такве манастиру, подиглине гробнице и споменике. У полумраку, подалекијем ходицима, видно сам, гдје пролазе калуђери, тежијем корацима, расутијех коса низ плещи и дугијех брада, не проговарајући ријечи као да су транисти. Пођох јединијем лијевијем ходином до једног канеле расвијетљене. Погледам унутра кроз прозор и виђех чаробан приказ: златни њивот, обасјан стотиним воштаница и заветнијех каићела.

— Чиј је оно њивот? — запитах једног ватрогасног стражара, је што онђе

јавно мијеће одобравало правац лорда Салзберија, да се не може очекивати, да ће у скором времену настати каква битнија промјена у инглеској вањској политици.

Односно положаја на Балкану гроф Калиноки је особито похвалио Бугарску, која се врло брзо развија на здравијем основима, чим је дао такав карактер свом говору, да „Ново Време“ вели, да је њим јако ослабио ефект престолне бесједе свога Господара. На сваки начин, мора се признати, да је и гроф Калиноки говорио ове године умјереније о спољашњој политици аустро-угарској, и аустријски делегациони одбор одобрио је ту политику једногласно против јединог младоческог делегата Ајма.

Порта је већ одговорила на руску ноту, како доноси „Н. Време“, сасвијем по вољи петроградске владе. „Такав исход, наставља исти лист, неће бити сасвим угодан западнијем русофобима. Ова господа су се већ навикла пошљедњијех година, да мисле, да на пољу балканскијех посала дуготријељу Русије нема мјере ни границе, и да Порта може без страха навукивати на себе „чисто формалне“ примједбе из Петрограда. Показало се да су се преварили, и да у Цариграду свхаћају опасност слиједити и даље њиховијем саветима“.

К овој карактеристици тона, којим у пошљедње вријеме говоре руски листови о балканскијем стварима, врло је значајан уводни чланак „Варшевског Дневника“, у коме се између осталог вели: „Босанско-херцеговачко питање постаје сада бошњем мјестом јевропске политике, и треба очекивати, да прије или послје у самој Аустрији имају доћи до закључка, да је онај дар, што је гроф Андриши испросио на берлинском конгресу, дар опасан, који може заразити вас аустријски арганизам“....

Нама је бечки „Кор. Биро“ у кратко био јавно и грчкој ноту, управљеној потписницима берлинског уговора, противу одлуке бугарске владе, којом се укидају грчке школе у Бугарској и Источној Румелији. Осим те ноте, Краљ грчки Ђорђе, на свом повратку из Француске, у Бечу је говорио дуго са грофом Калинокијем о тој ствари. Краљ грчки изјавио је категорички, да он не признаје социјалијем власницима права, да затварају грчке школе у Бугарској и Источној Румелији, пошто је постојање тих школа гарантовано берлинскијем трактатом, чију су неприкосновеност дужни бранити све велике силе, што су га пот-

сјеђу на једном пажулу, огрун у великом кожуху.

— Светога Срђа! — одговори ми озбиљно.

Чинило ми се да свијетам... поема-трајући дуго то светилините.

Из манастира управо сам пошао у гостиницу. Моји живци бијаху благо уздржани, као да сам изашао из бављем духовнога очистиња. И у јутро рано преставио сам се архимандриту, старјешини манастирском, да га молим, да ми дозволи видјети знаменитости манастирске. Прави старјешина Тројицко — Срђевске лавре јесте Митрополит московски, а архимандрит носи име само њевјеника. Благо духовник бијеле браде лијено ме предусерио. Док је он давао напутак једноме монаху односно мога прегледавања, ја онаких у његовој ћелији велику слику Умбертову. Нијесам се мога домислити, како је дошла у Свето Срђевску лавру слика краља италијанскога. Кад сам јој се приближио, видно сам на њој посветио својеручу: „Старјешини манастира Св. Срђа. Москва, 15 августа 1876. Умберто.“ Без сумње, наодећи се оне године у Москву, посетио је лавру и поклонио архимандриту своју слику за успомену.

Пошто сам попио чашу чаја и у угодном се поразговарао са архимандритом, овај ме предаде монаху, који ми је имао бити њиберомом, — врло љубазној и ревносној особи. То је био за мене дан знаменит, пун религиознијех утисака, умјетничког уживања, успомена што не шчезавају.

(Наставиће се.)

писале. Ако ове државе допуште да насилно принц Фердинанд Кобуршки и Стамбулов нарушују берлински уговор, то ће се узајамни однос балканскијех држава поопштри и најмањи повољ изазвати најозбиљније пошљеднице. Још је Краљ Ђорђе надоставио, како је извјешћено „Н. Време“, да повлађивање некијех сила социјалијем власницима, подвргава озбиљној опасности мир на Балкану.

Такођер је и Патријарх цариградеки Неофит чинио кораке код Султана противу те наредбе бугарске односно грчкијех школа, и како потије вијести доносе, као да ће бугарска влада повићи натраг, што је врло сумњиво.

Наши читаоци ће се сјећати Уганде у екваторијалној источној Африци, гдје су дошле у сукоб пропаганда инглеско-протертанска и француско-католичка. Инглеско друштво источне Африке није у стању да одоли тронковима, које захтјева окупација Уганде, те је изјавило влади, да ће окупацију с тога напустити, очитом намјером и падом, да ће му влада прискочити у помоћ новчанијем средствима. Лорд Розбери напротив одговорио је, да он прихваћа у начелу евакуацију Уганде.

Та је вијест поразила све оне, који су се удале, да пови инглески министар иностранијех дјела неће слиједити ону Гледстонову вањску политику, којој је девиза „Hands off“.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Загребачки Обзор пише:

Чудноват догађај! Дие 25 септембра и то по прилици у исти сат, у Француској су се чула два говора, која звуче и гласе као два програма, говорили су Д'Хансовиле и Диебкнешт: овај, социјалистички заступник на њемачком сабору, онај представник Парлишкога грофа. Њемачки социјалистички заступник је говорио да социјалистичком превратном конгресу у Марсији, а Д'Хансовиле на сабору Монблану, на југу, где још живе монархички-орлеанетички осјећај. Говорио је пред 1300 позваника, у касели де Вегулис, који носи звични наслов: Кханборл.

Рекосмо два програма, и остајемо код ријечи. Али која програма? То су програми двају свијета, који се налазе у масти двају говорника. Ни један, ни други свијет не обстоје. Али је између њих ипак једна разлика. Свијет Д'Хансовила једном је обстојао и неће се више вратити. Онај Диебкнешта није још никада обстојао: то би имало бити програм будућности. Но хоће ли тај свијет икада доћи? Надамо се да неће.

На конгрес је Диебкнешт рекао, да се између Француске и Њемачке налази језеро крви, али надада да ту крв нијесу пролили његови једномисленици. О њемачким социјалистима рече: Ми нијесмо него збор војске, једне исте свијетске војске, којој и ви припадате, те ћемо уједно с вама борити се до задње капље крви, док социјалистичка револуција побједи.

Али Алзација и Лорена? — Логика је захтијевала да господин Диебкнешт каже, да се врате Француској, јер тако једино нестати ће онога језера крви и неће се ново језеро пролити. Али упитан, несамо да то није рекао, него је у приватном говору признао да би се њемачки социјалисти борили против Француза, кад би они на Њемачку напали да ослободе оно двије земље. Лукави Нијемац неће да говори о политици, али најодрешитије осуђује руско француски савез, јер знаде да је тај савез стао на крај њемачкој хегемонији у Европи, и да још није са Њемачком обрачунао.

Да би Њемцима било угодно да Французи за социјализам забораве на домовину, то вјерујемо; али се Французи неће дати на тај лијепак уловити. Кад је рат имао донијети користи Њемцима, они не само да од свега нијесу зазирали, него су га изазвали. Кад су они требовали Русије, тада су се јој клањали; данас кад их Русија неће, она је постала варварском државом. По ријечима њемачкога социјалисте. Русија ће преварити Француску, као што је тобоже преварила Њемачку. Искрени поштен цар руски окренуо је плећа Њемачкој, кад је види њезину дволичност.

И без Диебкнешта Французи ће учити и разправљати социјална питања, али не по њемачким засуканим теоријама, него да помогну — како је Карлот рекао — оним, који трпе и који раде. Ипак остати ће Французи и као такви они неће никада

дозволити да година 1870 остане неосвешћена.

Кад би се мудрост говора судила по форми и по књижевној вриједности, тада говору Д'Хансовиле неби било приговора. Неби му приговора било ни онда, кад би се говори судили само по увијерују и по уздању говорника. Д'Хансовиле је говорио као човек дубоко освједочен; као човек необорива поуздања, да ће монархија у Француској опет ускренути. Ускренути хо — рекао је по прилици преставник орлеанизма — јер она сама може реализирати оно, што република неће никада дати Француској. А у том — у разлозима — храмље говор Д'Хансовиле-а, јер у колико људски ум може проценити, република је чарета и даје Француској данас оно, што јој ниједна монархија неби могла дати. Француска је унутра мирна, богата и снажна — а вели цијене ју и људи. Они, који је не љубе, ти је се плаше.

Али најважнији дио говора био је онај, који се је тичао Папе. Д'Хансовиле хоће да буде добар католик. Признаје ауторитет Папин гдје се ради о вјери и о моралу, и у тим предметима, која се на политику односе. Гроф Д'Хансовиле каже: Не вјерујемо да је Папа хтио створити нови грџех: монархије.

Ми вјерујемо католичким осјећајима господина грофа, али нам се чини, да је он више реуалиста, по католик, на јер је сав обузет реуалистичким доктринама, није схватио велика начела Папине енциклике. Папа није реуалиста ни републиканца, али неће да ми било тако екенолоатира интересе цркве и корнет политико. Нико не смије злорадити религију, да опонира републици. Двадесет је година, да је станонита странка спојила реуалистичку етар цркве. Од тога савеза црква није имала никакве користи. Одатле је наче, трнпла. Папа мисли, да то не иде. Он никоме не каже и не може казати: не буди монархистима: Нећу да се устичете тако, као да ете католицизам у монопол узели; нећу да цркву чините солидарном са вашиим маневрима, са вашиим хирима, са вашиим амбицијама, са вашиим поразима. То је оно, што је Папа и урадио. У једну ријеч, он је обдијелио религију од политике — док би их монархисти хтјели устовјетовати.

Говорили Диебкнешт и Д'Хансовиле, што хтјели, Француска ће остати република и као република она ће ослободити Алзацију и Лотаринију; као република, она ће извести социјалне реформе, али не онако како то хоће њемачки социјалиста, него у духу великога Папе, Јава XIII, понтификат којег је — ваљда по неповиједи самога преставника парлишкога грофа — најславије, што је до сада црква доживјела. А зашто? Јер Папа у духу љубави и мира извађа већу револуцију него ли је била крвава француска револуција: револуцију, које ће раднике подићи, сложити цркву и деаокрацију, те ријешити друштво од феудалних окова средљегга вијека, који га још сапињу.

ИЗ ГОВОРА ДЕЛЕГАТА АЈМА.

што је држао у сједници прорачунскога одбора аустријске делегације, доносимо шледеће по „Обзору“:

Ја се ограничујем на то, да у том стадију расирава о спољном прорачуну констатујем: да цијели чешки народ, без разлике на странку, премда не мрзи Њемачку и Италију, гоји против тројног савеза највеће и несавладиво неповјерење; да забринуту и тјеснобно прати тако звану источну политику Аустрије, која доводи монархију у све већу опрјеку са Русијом. О том питању нема у нашем народу никакве нејасности, никакве двојбе, никаква неспоразумка, никакве правде и неправде средине. Ми Чеси смо сви непријатељи тројнога савеза, и нарочито не видимо у савезу са Њемачком никакве сигурности, никаква јамства за будућност Аустрије. Када се ипак, успркос томе, подржава савез са Њемачком, савез, којему се из дна душе опире сви ваши осјећаји и сви ваши политички напори, сматрали бисмо за велику олакшницу, да аустријска политика нађе устук тој алијанцији и да умањи притисак, што га савез са Њемачком извађа на све одношаје те државе, не само у дјелим еуједним дотицајима, него и у најљепшем пријатељском споразуму са Русијом. Можда ћете се господо, опирати, можда ћете побјигати то становиште чешкога народа, али га и превашне оправдава повјест, разлика племена, збиља погибели и земљонисни положај, интереси монархије и њених народа, а као што ми цијенимо, то је становиште једино рационално и разборито; сви можете агитовати против њега, али га не можете промијенити. По игнорирати то становиште, било би, по мојем мишљењу, погибелно, већ за то, што се у кобном тренутку наравно, историјско средство увијек показује елијнијем од сваке алијанце. То се неповјерење чешкога народа, а мислим, такођер неславенских народа утврђује тим, што непрестано расте војничко бреме. Оно је и љетос опет повишено за 4-2 милиона, у редовном прорачуну за 2-7 милиона, у ванред-

ном за 1-5 милијона. То се непрекидно повишење војничких намета осјећа тим више, чим су трошкови непроизводне раздјелени на обе државне половине. За то није преосјела моја тврђава, да краљевина Ческа допринесе толико колко Угарска. Недогадан је венац тога неспасања дјелских сила, којему је крив тројице савез. Нека се говори што му драго: усрпског тому, што се скоро несомислено непроизводна порезна сврга на поцу и крви у Аустрији, Немачкој и Италији, францеско руска алијанца, која даношње прима конкретније облике, ипак располаже многобројнијом војском. Владасти и ове и оне савезне еквиније, истина је, непроизводно увијеранати, да оружане, што не захтијевају толике огромне жртве, има служити само за мир; но трјескобна забринутост народа се не да сакрити, нити се враћају наде и сигурност у устранине мисли. Народ те монархије не могу се ријешити бојазни, што се та стара држава као оруђе подаје Немачкој на постоку и што се пушта заваљати на опасне покуше. „Travaillez pour le roi de Prusse“, радити за прускога краља, орло се је овдје тако дуго, да нам још сала забуњиле сва уда. Забрањено нам је, да заваримо у рад нашега спољашњег урда. Његова преузвишеност, госп. шеф, неподастуре нам већ неколико година никакве црвене књиге. Макар био избор државних истина, које се у њој објелодањују, најопрезији, требало би ипак неколико нити са стапа, на којем се тке спољна политика. Из њих би било могуће отворити суд о цијелости. Наравних одношаја Аустрија нема на истоку. С тога сабире случајне и пролазне, какве гдје нађе. То је такођер разлогом, што Аустрија, изгубивши свој утицај у Србији, сада тражи утицај у Бугарској. Његова преузвишеност, г. министар, сам је свје став тога, да су ти одношаји нестајали и пролазни; зато се никада службено не заузима за принца Фердинанда, који је бугарски кнез данас сутра, али ипак што можда већ прекорити. Човјек другог кова, но што је он, његов властити представник на бугарском престолу, није се могао на њем одржати, а и краља Милана, потомка домаће династије, оборила је нека сила, која пријети принцу Кобургу, а њених посљедица Стамбулов неће бити кадар да осујети, а у одлучном чау можда већ неће ни хтјети. Свакако до сада приједо Балкану Палмерстона ва ријеч, да је он некра, која може разнијети велики пожар. За тренута, када би плану огањ и рата погубио, Аустрија се није, по нашем мишљењу, појачала нити свој стратешки, ни политички положај, освоје њем Босне и Херцеговине, јер у обим тим земљама, којима Аустрија неваљано и не славно управља као са државним покрајинама, све до сада је падшах врховни господар. А јер је непоречива истина, да не можемо нити прогутати, нити вратити тога тврдога догаја, ја мислим, да га нећемо ни проба виси, док опет не стекнемо пријатељство Русије. Наше ћу приговоре и наше ставове више потако разложити у напуну; овдје ћу се ограничити само на то, да се изјавим о неким стварима, којима треба разјашњења. Највећу сумњу гдијмо против њемачко-аустријског савезног уговору, који је потписан 7 октобра 1879, а проглашен 3 фебруара 1888. Од онога часа, како је проглашен тај трактат, а у доба, кобно занета на за Аустрију, него за Немачку, нијесмо се могли ми, а цијеним, такођер многи непријатни судци отети мисли, да она три чланка, која су обнародована несачињавају цијелога уговора. Одмах нам се је прилипло као одломак, изводак. — Није нам се дало помислити, да би Аустрија склопила уговор, наперен у првом реду против Русије, а да се не обезбиједи довољнога јамства за своје властите интересе. Не одобравамо аустријске политике на Балкану, али је баш са становишта службене балканске политике можно на први мах препознати праву језгру у њемачко-аустријском савезном уговору. Не опажа се толико, што није установљено вријеме, како дуго вриједи уговор, већ више опрезност, којом се Аустрија осигурава за случај, ако Русија навали на Аустрију, а тај случај ми сматрамо изкљученим, дочим га службена политика држи могућим. У конкретном облику гласи овако питање, о којем се овдје ради: налазе ли се такођер Босна и Херцеговина под заштитом савеза са Немачком? Али у уговору о том савезу наглашује се за Аустрију само ријеч „државе“ колко у уводу, толико и у чланку I. Према томе *sans fœderis* (за случај, када Немачка мора притећи Аустрији у помоћ), како ја опредјељује чл. I. уговора, не приједи дакле за Босну и Херцеговину. Тиме још нијеу исприћене сумње против њемачко-аустријског уговору наче нити у том једном смјеру. О другим небу да говорим овдје, у одбору; то ја придржајем за пленум. Официјалне изјаве су нас подучиле, да је земљиште сукоба, до којих може доћи међу Русијом и Аустријом, много обесније и да сиже преко

властитих граница монархије, а и његова преузвишеност, г. министар извајских посала, често разлаже, како Аустрија имаде животних интереса и преко граница своје државе; да су прије били у Србији, тај час да су у Бугарској особити интереси Аустрије, и да Аустрија у обће има својих интереса на Балкану. Ту се наиче ово питање: Је ли поврједа тих балканских интереса (да ли ети, као што ми ције нимо, умислијена, или као што држи г. министар, обична, то је сасвим свеједно за разјашњење тога питања) — је ли, штама, поврједа тих балканских интереса једнака поврједи властитих граница монархије? И за да би службена аустријска политика изјела, да због поврједи тих поврједених тобожњих балканских интереса поирми обичину против Русије, да ли би у случају такве оцвене Немачка у помоћ притекла свом својом обрабеном снагом, која је помоћ зајамача у уговору само за случај руске навале? Ако та помоћ непасти, тај уговор навална одрјину штету Аустрији у разијеру прам Немачкој, јер навалу на Немачку није могуће другачије ни помислити, него ли прелазом државних њемачких граница, и у том је случају Аустрији наметнута дужност *sans fœderis*. У познатијим дјеловима уговора нијеу ријешена ова питања: када се може сматрати, да је Русија навалила на Аустрију и тиме има одлучити да ли и када Русија навалије на Аустрију? Та правина у уговору са Немачком није остала неонакено у наизметну. Нагласи један славни политик назвао ју се „бугарском празнином“. Други веома умјерени и непристрани политик, Белгијанин *Emil de Laveley*, који у својим списима показао веома потако познатије свијех одношаја цутарије и више аустријанске политике, изјавио се је овако о тој ствари: „Не има ли уговор тога смисла, да Аустрија осигурава подиору за случај, ако би се она противила тому, да Русија освоји Бугарску, тада је у онке без вриједности, јер руска навала на аустријанско земљиште једва сиће на далеком обзору“. Када туђинци тако суде, како мора особитим бити тај недостатак уговора са Немачком пријатељства и грађанства те монархије? Та неизјесност узбуђује сумњу, која је тим више оправданом, оваки ли се, да је традиционалан и прастарим начелом цруске политике, да Русију пусти, колко може, да ради слободних руку на Босну и Херцеговину. Због тога су њемачки министри и канцелари небројено пута сасвим отворено изјавили, да Немачкој у онке није ништа стадо до Балкана, а за Дунав и Прино море да се само мало брине. Особито се је кнез Бисмарк као канцелар код разних згода изјавио у том смислу, да нико не сије захтијевати од Немачке, да се она заузима за аустријанске интересе на истоку и да их сматра за своје властите. Уважи ли се то, да се Аустрија немо бојати навале са двију страна у исто вријеме, цијела је установа о двоустројој навали у чланку II. њемачко-аустријскога уговора само Немачкој на корист, јер она има сигураног непријатеља у Француској, а вјероватнога у Русији. Тако њемачко-аустријски уговор није ништа друго, него ли одбрана Немачке у рату против Француске обране, коју има Аустрија пружити“.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Каква мора бити добра воћка?

Све до скоро мислило се, да млада воћка мора прије на мршавом и неваљалом тлу расти, као и набури и вјетру изложеном положају усјевати, те да касније може зимским мразовима и љетној прилици одолати. Усрпски, који су од оваквих воћка постигнути бијаху рђави. Док су овакве воћке у расаднику довољно ојачале требало је 10—15 година, њихов израс т бијаху рђав, њихов коријен недовољно развијен, тако да касније ни на најбољег земљишта није могао храну усјјати, и тако се једна једноч увидило, да таква воћка није вриједна ни онога поседа око пресађивања.

Било би пето тако, када би се узело једно живице, које се у младости пусти да скоро еква, да касније подноси сваку штету. Воћки се мора у младости, за вријеме пезина развитка довољно хране при доијети. Ђубрење у расаднику забрањује се, јер тада воћка добије меко дрво, које је шупљасто те лако промрзне. Као што свака друга биљка, свака органска ствар а у главном воћка извржена је како у својој младости, тако и у старости честим атмосферичким промјенама, мразу и жети, суши и влаги.

Рекамо смо већ, да је ђубрење у расаднику штетносно, на се треба сваки вриједан господар од тога да чува, те мјесто, да су расаднику ђубри, а он нека се постара за добру земљу и нека марљиво чисти младе воћке од корова. Свакако треба се чувати од ђубрења.

Не само да је ђубрење у расаднику за воћку штетносно, пошто воћка тада врло много сувине више него икоја биљка подносити мора, него је и доста скупо,

на би се сваки воћар већ и е тога разлога захвално на ђубрењу расадника.

Код младе воћке мора се на слиједеће pazити:

1. Од двије једнаке јаве високе воћке млађа је боља, она расте брже, здравља је, раније плод доноси, који је виши и бољи од другог.
2. Млада воћка сије посаје одлемењивања на коријен највише 6 година у расаднику стајати, иначе се стара.
3. При висини од 1 м. нека има воћка најмање 6—8 цм. у опсегу, нека је у облику стожаца т. ј. да јој је коријење јаче од подножја круне, иначе се не може сама носити, тада има славу кору, а проста је од свију ожеља и рана.
4. Коријење нека је довољно развијено т. ј. оно мора 5—6 јазих коријенова имати, који су онет провиђени такмачама унијацијама. Осим тога мора имати 5—6 гнијезда од круне, која морају бити на две стране симетрично постављена, а не да су у густо као трио грм.
5. Нека је воћка добром вртом воћкама оваквљена, која рави и добри плод доноси.

Желети би било, да се куповање рањавих или болесних воћкама забрани, јер њихово ширење по свијету доприниша народу велику штету. Од главнијих махна ослободити се купац, ако се држи горњих правила. Начале не треба куповати младине од трговача, који идући из мјеста у мјесто продају упрво трце, а не праву воћку. Наш се тозак лакоми на јевтинићу на купи овакви младину, али тек касније уочи пошљедице своје од трговца, који су више мање познати као произвођачи добрих воћка или ти пак од самих бантована.

Из „Сар. Лиета“.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Примилн смо 5 свеску превода

Dalmacije из дјела *Austro-Ugarska Monarhija opisana i ilustrovana*.

У овој свесци довршује се историја Далмације са новијем вијеком, у ком долазе догађаји у Босни Которској и Дубровачкој области у почетку овога вијека, без сваке научне објективности изложени. На початку народне Далмације онет е примједбама преводитељима, које тобож исправљају оригинал у смислу хрватском. Врло дјетинство! Међу сликама наводно врло карактеристичне: *Оточиње, Канавоке и Жулке*. Ту су између осталијех илустрација стара пошти града Задра, Шибеника, Силета, Котора, Трогира и републике дубровачке.

Читанка за други разред српских основних школа у Босни и Херцеговини. Саставио М. Ст. Кличин, срп. народ. учитељ у Сарајеву. Сомбор издате књижаре Миливоја Каракашавића 1892. Цијена 24 новчића.

Дневник једног заборављеног pjesника. Слошито Дан. А. Живаљевић. Прештампано из „Јавора“. У Н. Саду, штамарија А. Пајевића. 1892.

Ниш са својом прошлотићу, написао Филарет Петровић шуман. Ниш, штамарија Ж. Радовановића, 1892.

(Нови календари.)

Први нам је етагао од календара за идућу 1893 година „Србобран“, што га је издао српска штампарија у Загребу. Морамо признати, да смо га правим задовољством прегледали. Прије свега у календарском дијелу свакога мјесеца има пуна страница под насловом: Шта се ради у појединим мјесецима. — врло корисне пошке. За тиме нам је забилежити, да је први „Србобран“ међу заграничним календарима који доноси све српске светитеље, међу којима су и светитељи црногорски. Забавно научни дио је врло богат, тако да не уступа ниједноме од познатијех наших календара; само што се сликама не може с њима такмити; али међу сликама донос манастир доњо острошки — најљепши досадашњи илустрацију ове наше светине. И при свему томе ово је најљепши наш календар извострваши. — циј на му је 35 новчића! Баш заслужује да га набави свака наша кућа, у којој има ко зна читати.

(Књижевни оглас.)

Изашла је из штампе књижница „Понуш“ за библиографију о Црној Гори.

Ко жели купити ову књижницу нека се пријави потписаноме, или г. Милошу Драгићу управнику државне штамарије.

Цијена је књизи 50 новчића.

Скупљачи добијају једну на десет књига. Књижаре 20 комада на стотину. Наручбине без повиза не примају се. Шема са паручбницама нека се плате до Цетиња, да ја овамо не падама двојну пошту рину.

Молим Српске и Хрватске листове, да овај оглас прештапају.

Цетиње, 1 октобра 1892.

Марко Драговић.

(† **Рудолф Ијеринг.**) Прошле педјеље брзојав је свему научном свијету разио тужну вијест да је онај велики њемачки научњак умро, универзитетски професор у Гетингену, рођен г. 1818. О њему наше „Обзор“ писало је: Ни ким је умро велики правник и велики човјек. Као што „*Saj institutiones i. Treboniani libri digestorum*“, као што дјела Савијања, Ласала и других великих јуриста неће никада изгубити своје важности, тако је и Ијеринг својим „*Духом римског права*“ прибавио себи вјечито мјесто у колу знаменитих правника. Животописа професора обични су без занимљивих догађаја. Родно се, хабилитира се, ипак неке расправу и умире. Вурни животи као Гримов и. пр. ријетки су. Тим више пак занимају дјела ових људи. Тако је и код Ијеринга. Родно се је, промовирај је у Берлину, у фришкој домовини молио је да службу, на би одбијен. Бог зна, да су његови земљаци били мало слободо умни би ли се ми наедаћивали данас његовим „*Духом римског права*“ и „*Ворбем за право*“. Неваљује друго занимања, хабилитирао се у Берлину, те читао о духу римског права. Стари струковњачки филетри зачудили се својим новом колеги, што се он усуђује пред саудателе и пред обичнево са свако „обкенитом“ материјом, а кад је издао први свезак својега дјела, примљено је са повољношћу и одбором. Једва се био сришио бој „*хисторичке*“ школе са „*филозофичком*“, још је био то доба, гдје су дедуације хисторичке школе звали „*инваријомиз старих шартева*“, „*ругломн срмомом столећа*“ и с. Валови тога боја још се нијеу били умалили. кад додје као грм из вадра неба „*Дух римског права*“ да отвори једва зацвијелене ране. Већ наслов новог дјела наслодио је тадашње представнике обичних школа. „*Дух*“ то је и што позитивнога, хисторичкога. Знаткијељно очекивању, којој се странци млади доктор дата право. А одговор, који ми је Ијеринг дао у том свом дјелу, јест: „*Ниједна неим има право, него објавије*“. Треба спојити нехологију са хисторијом, треба одетра нити од сваке школе оне клице, које јој шводе, а у лијеном складу хисторичких факата са умним душевним посматрањем доћи ће јуриспруденција на онај степен савршености и идејала, на којем треба да буде. Навести садржај оних 4 деболах свезака није нит може бити задаћа ових редака. Што је почео развијати у „*Духу*“ наставно је у дјелу „*Сврха права*“, које се уредоточује у изрици: *Право није стечивина инстинктивног чувства, него промишљана политичког, право не постаје органично, него је свијетско дјело, оно није посљедак несвијетног нагона, него свијетског сврхе*. Не тражи се у праву абстрактно господарство воље, него етварна корист, а право само толико ваља, колко даје корист. Извор права, мјера права, сврха права то је корист. Ијеринг је овим својим напорима створио нову школу, он је комбинирао себи чинст са обком користи, комбинирао или боље рекућу преустретио доадаше школе. Познато је, да су оне књиге проузроконале праву буњу у правничким круговима, али да дан данас скоро све слиједи његову мезаву. Слобода у изтраживању, слобода у развијању, то је његово гесло, он непроизводи никаквог утицаја на развитак права, него потребу обће користи, ограничаву етеченим правима појединца. Треће његово велико дјело, које је писао у Бечу, „*Ворба за право*“, наизује се приједно на пријашње бисере његова пера. Познат је успјех тога предавања, које је тек касније угледало свијет у књизи, наслов његов постао је познатим, а преведено у све језике и у хрватски, од дра. Шинковића. Осим ових тријех главних дјела није још ништа писано мањих расправа, у којима сима одаје свој бистри и оштри ум. Најпознатије дјело је расправа о Шенстеровом „*Математичком трговцу*“, у које хоће да докаже, да је математички свест Шилоку врло умнио захтијевају од нека да не емије на кањнице крви продати. Ова расправа побудила је онет силну борбу про и контра и кроз неко вријеме није се о ничем другом говорило него о томе „*касусу*“. Ипак успјех имао је и расправа о напојици (Трикселд). И овај риједки човјек умро је, али како наш дични писник каже, умро је да вјечно живи. Име његово спомњата ће не само правници, него и они, који се као неструковњаци правом баве, и филозофи, као ума, који је знањем прокрчио нови пут, пут слободе пут напредног развитка. Одбацио је све окове, којима је била правничка знањност окована, и довео је њу из тмине умовања на свијетло слободног изтраживања. Оваков хероје има неможе пасти у дубину незаборавности.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ.

Цетиње, 2 октобра
(С Двора.) Њ. Њ. В. В. са Височанственијем Двором у уторник крепули су из Ништина, и преломили су на Крушевцу. У сриједу вечер цио Височанствени Двор пресио је у вај-

повољнијем здрављу у своју престол-
ницу. Цијело становништво цетињско
било је изашло да се поклати Њ. Њ.
Височанствима. Пред Свјетлијем Дво-
ром дочекали су Њихова Височан-
ства Његово Високопреосвештенство
госп. Митрополит Митрован и госп.
Војвода Божо Петровић са свештен-
ством и чиновништвом. Долазак Висо-
чанственог Двора опет је престолницу
оживио и особито обрадовао лијепијем
здрављем и задовољством што се сја
са лица свакоме члану Књажевске
Породице.

(Рођен-дан Њ. С. Војводе за-
хумског) ове године је иницијативом
Херцеговаца, овдје настањенијех, про-
слављен овдје на најсвечанији начин. —
Уочи радоснога дана била је варош
оскићена и у први мрак освијетљена.
— У 8 сати започела је вечера у
великој локанди, на којој је било до
80 особа. На позив дотичног одбора
ту су учествовала сва одличнија лица
из мјеста, а на челу им г. Војвода
Божо Петровић. — Ред здравница је
отпочео г. Архимандрит Церковић Њ.
Височанству Књазу Николи која је
здравица изазвала највише одушевљење.
За тим су слиједили здравнице: Њ. В.
Књагини, Свјетлом Славјенику, Њ.
С. С. Престолонашљеднику Књазу
Данилу и Књажевићу Мирку, на г.
Војводи Боју, који је поздравно
Херцеговцима, истакнувши топлијем
ријечима признања заслуге херцего-
вачке у црногорском четовању и во-
јевању. Даље г. Ромишки поздравно
је сложи и љубави Црногораца и Хер-
цеговаца, а г. Мајор Тешик-беј по-
дигао је здравницу Височанственом
владајућем Дому Петровој Његоша.
Здравице Њ. Њ. В. В. Цару Алек-
сандру III и Султану Абдул-Хамиду
биле су најодушевљеније примљене. —
Послије здравница господа су се диг-
ла с трпезе, па је слиједило народно
веселе народним пјевањем и играњем.
И наши Арбанаси, што живе на Цети-
њу, учествовали су у оно веселе нај-
одушевљеније, као што се некрепо
придружују сваком нашем народном
веселу. У исто доба народ, који није
могао да се у локанди окупи, веселио се
на пазару, пред кафаном Н. Јовановића.
Ово народно веселе трајало је преко
цијеле ноћи. — На вечери у локанди
био је и Мухамед-ага Кадрибеговић, као
гост, који се овдје налази на проласку
из Мостара у Жмирне гдје је наста-
њен. — Сјутридан је била у кате-
дралној цркви свечана архијерејска
служба са благодаренијем и многољет-
ствијем, на којој је био госп. Војвода
Божо Петровић са чиновништвом у
паради, а листом све грађанство у све-
чаном руху. Послије службе Божије
пуцали су топови. — У великој локан-
ди пак овдјашњи Херцеговци частили
су ракијом, гдје се опет све до подне у
највећем одушевљењу играло и пјева-
ло. Том народном веселу били су
присутни и неки Французи, који су
тај дан били дошли да посјете нашу
престолницу, и паравно и они су сва-
ки пут били чапљени црногорскијем
копаком — нашим првенцом. — По
обједу је веселе по вароши настављено
све до дубоке ноћи. — Овакога на-
роднога веселја није било на Цетињу
од вјеридбе Њ. Ц. В. Књагинице Ми-
лице Николајевне.

(Наименовања.) Њ. В. Књаз из-
возмо је на Свој рођен-дан наимено-
вати Њ. С. Књаза Мирка командиром
луковачког батаљона, а г. бригадира
Ђура Петровића Војводом.

(Поздрав пјеснику-патриоти.) Г.
Јован Сундечић старином Требјешанин,
први пут је походио Никшић приликом
прошле свечаности. С тога се г. војвода
Шако Петровић нашао побуђен да му
управи шљедети телеграфски поздрав:

Г. Јовану Сундечићу

Ц е т и њ е.

Воома жалим да немадох времена са
неколико Оногонштана да дођем провести
се код вас, нашег омиљеног пјесника-

патриоте и поборника за српство. Но ако
Бог да Никшићани ће учинити њихову
дужност. Желим дуг вијек српскоме пјес-
нику.

Ваш поштоватељ.

Војвода Шако Петровић.

Г. Сундечић је одговорио овнијем
брзојавом:

Г. Војводи Шаку Петровићу

Н и к ш и ћ.

Оногонштеко гостоприметво мени, по-
ријеклом Требјешанину лијеп је доказ
њихове љубави и штовања. Велика хвала
Вами и Никшићанима. Бог живио њих и
њихова јуначко Старјешину из славне
породице неумрлијех Његоша.

Ј. Сундечић.

(Из Прага.) Познати наш пријатељ,
брат Чех Холчек, управно је из Прага
шљедети брзојав нашој редакцији:

Црногорски епоке друштво за по-
магање Црногораца у земљама чешке
краљевине се данас установило и шље
вам братски поздрав.

Пресједник Холчек.

Ми смо увјерени да ће се овоме
братскоме поздраву одазвати сваки
Црногорац ердацијем ускликом:

Живно чешки народ!

† ПОВАК МИЛОНЕВ.

кучки алај-барјактар, прослављени јунак,
који је на Фуидици посјекао 17 непри-
јатељских глава, преминуо је у нај-
бољој мушкој слави. Ово је овај Куч-
чије је Фуидицеко јунаштво било награђено
из Русије драгоцијенијем јатаганом, дија-
мантима осутим. Овај тужни глас стигао
нам је још прошле недјеље, па смо чекали
за овај број поће ли се когод из Подго-
рице ејетити, да нам достави који подат-
ак из живота оваког јунака. Чудимо се
и народном пјеснику Радоју Црногорцу,
како се није ејетно и овога Црногорског
јунака.

Лака му родна земља!
Вјечна му слава!

(Трговина.) Ово су цијене са по-
шљедњег пазара у Никшићу:

Волови сума 150 кило од 45—55 ф.
— Овце сума од 4 ф. и 50 н. до 5 ф. 50 н.
— Козе сума од 4 ф. до 5 ф. и 50 н. —
Јарад сума 1 ф. и 50 н. — Јагњад сума
1 ф. и 80 н. — Кожице јагњеће комад 78 н.
— Кожице јареће комад по 95 новч.
— Урметин 1 и по кило по 9½ н. — Брашно
урметиново 1 и по кило по 10 новч.
— Пшеница 1 и по кило по 9½ н. — Рајк 1 и
по кило 7½ н. — Јечам 1 и по кило 7
новчића. — Кртола 1 и по кило по 2 н.
— Дуван дограм 1 и по кило по 55 новч.
— Масло 1 и по кило по 1 ф. — Скоруп
1 и по кило по 60 новчића. — Дуван у
листу 1 и по кило 80 новчића. — Сир
добри 1 и по кило 50 новчића.

Р А З Л И Ч И Т О.

(† Василије Николајевић Кочетов.)
најстарији војник руске војске, умро је
30. маја ове г. од парализе срца у 107.
годици својег у служби отарбине јуначког
живота. Кочетов се родно у Симбирској
губернији. У војну службу ступио је г.
1811, и учествовао је у ратовима 1812—
1814, у турскоме рату 1828—1829; у пољ-
скоме устанку 1830, у кавкаској војни
1844 па чак и у маџар. буни 1849 г. под
Дебрецином. Када је почео кримски рат г.
1853 Кочетов понова ступи у дејству
телну службу, борећи се храбро под Сева-
стополем цуне двије године. Г. 1856. цар
Александар II лично га је пренео у дра-
гунски пук тјелесне гарде а г. 1862 би
уврштен у чету гренадара у чину подофи-
цера. Тада је Кочетову било 60 год. У-
красен одлицијама, налазећи се у угодном
и безбрижном животу, имајући лијеп служ-
бени положај, Кочетов се не осјећање
задовољан, чим је чуо војну трубу, која
у бој позиваше. Војник и душом и срцем
он је презрно све ово и затражио од са-
мога цара дозволу да иде у средину Азију,
гдје је руска војска отпочела рат с Тур-
цима. Цар му се одазва жељи и пред по-
лазак сам му својом руком поклати 50
рубаља за пут. Кочетов је учествовао
овдје при заузећу Туркестана и Самар-
канда г. 1870, а г. 1874 пређе у састав
војске генер. Каузмана, прејурни са вој-
ском пјешчане стене као да му не бјеше
60 љета и учествовао при заузећу Хиве.
То је било 1874 г. За тим се понова вра-
тио у домовину, гдје је у миру провео
једва двије године. Када г. 1876 Србија
и Црна Гора огласише рат Турцима,
храбри Кочетов притрча својој словенској
браћи у помоћ и ступи у редове српске

војске као добровољац, а кад Србија
заключи мир са Турском г. 1877. он се
врати у своју домовину. У руско-турскоме
рату стари Кочетов борио се на Шинки,
гдје је био рањен у лијеву ногу. Овај
храбри и неуморни војник робавио бјеше
цуних 60 год. у војној служби, служио је
три цара, учествовао је у десет ратова,
а шест пута био рањен. Његов мушкар
уврштен је био знаковима трију царева,
на лијевом рукаву са осам редова нашива
сребраних и златних гајтана; а на врату
и грудима имао је 23 кретава и медаља!
Овај стари ветеран веле још на годину
дана пред своју смрт, у овакој дубокој
старости био је потпуно здрав и кријенак,
усправљеног хода са војничким држањем;
нико неби могао рећи, да је то човек који
је читав један вијек преко своје главе
превалио. Слава му!

(Оригиналан опит.) Многи се смија-
ли, кад је професор Гернер почео да писује
говор мајмуна, али је он ипак нешто уснио.
Прије кратког времена бавио се тај
чудновати научњак више дана у зверњаку
у Јенинготу, да помоћу фонографа похвати
све гласове мајмуна; и ако се свије
повјеровати гласовима, што су у јавно
продрли, опитом се деказало, да мајмуни
имају одређене гласове за радост, бол,
глад, ваљене и ошмену. Кад је професор
посјеће неколико недјеља помоћу фонографа
похватале гласове међу мајмуне у кавез
пуетио, показало је њихово понашање, да
су их животиње разумјеле. Први гласу
ошомеле побјегоме сви у један кут; при
гласу радости, вратиле се назад, и по-
сматраше фонограф, мислећи ваљда да
је један од њих унутра сакривен. Завесне
опитима Гернеровим, нашао се један
богаташ, који хоће да употребн на ту цел
100.000 долара. Ова свота има да се
употребн на нештиване душевних особина
мајмуна, да нађе варику на вези, која
фали између човјека и мајмуна. Двадесет
и пет пари мајмуна затвориће се пар по
пар у кавезе, сличне човјечјем стању, и
ту ће се обучавати. Нарочито развијене
животиње ће се обучавати за послугу.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

БИОГРАД, 26 септембра. — Ре-
генство је номинловало све осуђенике
због прескијех преступа.

РИМ, 27 септембра. — Болити
ће сјутра предложити Краљу распу-
штање камаре, нове изборе 6 новем-
бра, балотаж 13 нов. а сазив нове
камаре 23 нов. (по нов. кал.)

ШЛД, 27 септембра. — Карно
бурно акламиран присуствовао је це-
ремонији пред спомеником опсаде 1792.
Примио је посланика Краља белгиј-
ског.

ПЕТРОГРАД, 27 септембра. —
Царска породица присијела је у Скр-
њевнице.

ЛИД, 28 септембра. — Карно је
присуствовао дефилрању хисторичке
кавалкаде. Безбројно мноштво чинило
је Карлоту одушевљење овације.

БЕЧ, 29 септембра. — „Ви пер-
абендиност“ топло поздравља долазак
Цара Вилхелма, нагланујући да народ
хоће нове потврде савеза, оснаженог
пристајањем Италије.

БЕЧ, 30 септембра. — Цар Вил-
хелм присио. Дочекао га је Франц
Јосиф, надвојводе, њемачко посланство.
Поздрав је био најсрдацији. Дочек
народа одушевљен. Вилхелм је дао
Тафеу велики кордон Црног Орла.
Посјетио је Калнокија, Надвојводе,
Рајса и положио вијенац на гроб
Рудолфов.

БЕРЛИН, 30 септембра. — Цар
је поклатио Кедину Абау велики кор-
дон Црног Орла.

БЕЧ, 1 октобра. — Цар Вилхелм
је примио данас Тафеа у приватној
удјенији, на Калнокија. Сапарија, Се-
ђешија. На ручку у Шенбруну били
су сви надвојводе и министри. Цар
Вилхелм је поклатио надвојводи Фреде-
рику Црнога Орла.

ВАРИШАВА, 1 октобра. — Цар
и Царевић присуствовали су открићу
споменика Александру II. Царевић је
данае отнутовао у Атини.

БЕЧ, 2 октобра. — Цар Ње-
мачки отнутовао је синоћ. Два морна-
ха су се пољубила на растанку.

БУДАПЕШТ, 2 октобра. — У
одбору прорачунском аустријске деле-
гације при расправи буџета босанско

херцеговачког Калај је изјавио да не
види у будуће никакве опасности,
критичне ситуације, која би се могла
назвати само са стране сусједнијех
држава Србије и Црне Горе. Мини-
стар не хоће говорити о Србији, а
што се тиче Црне Горе министар исти-
че факт, да се Црна Гора налази у
стању трансформације. Мноштво Црно-
гораца (?) емигрира у Херцеговину.
Доћи ће вријеме, у ком ће администра-
ција Босне и Херцеговине бити сма-
трана као узор и осталијем источнијем
државама. Ако би наступио критични
час министар може увјерити, да је ад-
министрација Босне и Херцеговине у
погледу војничком и цивилном потпуно
успјела.

КОЛЕРА.

26 септембра.

БУДАПЕШТ. — Од 51 умрла 19.
ХАМБУРГ. — Од 24 умрла 4.
КРАКОВА. — Од 4 умрла 2.

27 септембра.

БУДАПЕШТ. — Од 25 умрла 9.
МАРСИЉ. — Био је који сумњи-
ни случај пошљедњих дана и данас.

28 септембра.

БУДАПЕШТ. — Од 36 умрла 15.
ХАМБУРГ. — Од 21 умрла 4.

30 септембра.

БУДАПЕШТ. — Од 38 умрла 16.
СЕГЕДИН. — Два случаја су-
мњива.

МАРСИЉ. — Данас три смртна
случаја сумњива.

2 октобра.

БУДАПЕШТ. — Од 29 умрла 16.

Бр. 743.

О Г Л А С.

Овијем се даје на знање, да се
сва државна добра, што се налазе у
Никшићу, као куће, машин, земље и
банте, износе на јавну продају, која
почиње на први октобра.

Н и к ш и ћ, 20 септембра 1892.

УПРАВА ВАРОШКА.

П О З И В.

Према одлуци Великога Суда од
12. Септембра број 1955. Сви дужи-
тели бившег Војводе Маша Врбиче са
овим позивају се, да се са својим
признацима или рачунима дуга Вр-
бичива пријаве подисатој Управи
најдаље до 1. Новембра о. г.

Који Врбичини дужитељи неби учи-
нио пријаву — до означеног дана —
одбит ће се од сваког даљег потра-
живања, и губи право намира — ма
да му је дуг чист и одостовјерен, —
пошто ће тог дана — Суд, према на-
лазећем се имању Врбичину — покрет-
ном и непокретном и пријави дужи-
теља издати своје ријешене — о начину
намира његових дугова.

Ц е т и њ е, 17 септембра 1892.

УПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

О Г Л А С.

МАРИО МЕТЛИКОВИЋ у Трст,
купује и највишу количину поштанских упо-
трјебљених црногорских и босанских поштан-
ских билета — Моли понуде с цијеном у
затвореном шему. (2—2)